

Indledningen er redigeret af Stine Kylsø Pedersen og Steen Tullberg

Tilsyn ved

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2023

Indledning til

“Den Christelige Daabspagt [Den christelige Børnelærdom, 1. udgave, 3. artikel]”

ved Anders Holm

Indhold

- 1 Oversigt over artiklerne i Kirkelig Samler
- 2 Indhold
- 3 Anden udgave
- 4 Anvendt litteratur

1 Oversigt over artiklerne i *Kirkelig Samler*

“Den Christelige Daabspagt” er den tredje af 21 artikler, som Grundtvig skrev i *Kirkelig Samler* i årene 1855-1861. En oversigt over disse vises nedenfor, og indledningen til hver af dem fås ved at klikke på de respektive links.

[“Om vor tredie Troes-Artikel”](#)

[“Om den Christelige Børnelærdom”](#)

“Den Christelige Daabspagt”

[“Herrens Bøn ‘Fadervor.’”](#)

[“Det Ny Testamentes Christendom!”](#)

[“Forsagelsen i Daabs-Pagten”](#)

[“Den apostelige Troes-Bekjendelse i den christelige Daabspagt”](#)

[“De syv Sakramenter”](#)

[“De christelige Livstegn”](#)

[“Det christelige, aandelige og evige Liv”](#)

[“Det medfødte og det gienfødte Menneskeliv”](#)

[“Ordet og Troen efter Christi egen Lærdom”](#)

[“Det christelige Ægteskab”](#)

[“Tro og Haab og Kjærlighed”](#)

[“Den guddommelige Treenighed”](#)

[“Skriftemaal og Altergang”](#)

[“Præste-Frihed i Folke-Kirken”](#)

[“Den christne Tro og den christelige Lærdom”](#)

[“Menneske-Historien og Bibel-Historien hos Jøderne og de Christne”](#)

[“Hænderne og Røsten i Rom og Jerusalem”](#)

[“Det evige Livs-Ord af Vorherres egen Mund til Menigheden”](#)

2 Indhold

“Den Christelige Daabspagt” udkom i sidste uge af juli 1855. Som i de to forrige bidrag (se [oversigten i afsnit 1](#)) betoner Grundtvig her Guds handlen som det centrale i det levende ord ved dåben. Han forklarer, at dåbspagten med forsagelse og trosbekendelse er et ufravigeligt vilkår (betingelse) for genfødselen og fornyelsen i dåben. Desuden kan dåbspagten kun indgås frivilligt.

Grundtvig begynder med at henvise til sin opdagelse af den apostolske trosbekendelses betydning i 1825. Han indrømmer, at han dengang havde vanskeligt ved at få folk til at forstå, hvad han mente. Mange har dog nu opdaget, at han talte om trosbekendelsen som udtryk for den kristne tro, der lyder ved dåben, og som må forudsættes at have lydt ens for menigheden lige fra dåbens indstiftelse ved Herren selv (193-194).

Derefter går Grundtvig ind på en række indvendinger, der har været fremført mod ham fra de såkaldte “Skriftkloge” (samtidens teologer) – bl.a., at han med sine synspunkter om trosbekendelsen som “et *Ord af Herrens egen Mund*” (194) og eneste ufravigelige vilkår (betingelse) for genfødselen og fornyelsen i dåben skulle have nærmet sig paven og katolicismen. Grundtvig indrømmer, at dette er sandt i den forstand, at han havde holdt fast på de tre trosartikler, dåbspagten og dåben i Faderens, Sønnens og Helligåndens navn, men at han på dette punkt blot fulgte Luther, og ligesom han var velvidende om, at han havde dette til fælles med paven. Sagen er imidlertid, at synspunktet udelukker overtroen på paven som Kristi statholder på jorden, hans magt i frelsesspørgsmål m.m. Troen på, at trosbekendelsen

i dåben som Herrens eget ord ved Helligånden giver syndsforladelse og evigt liv, umuliggør efter Grundtvigs mening, at nogen kan få en sådan magt. Meget bedre forholder det sig ifølge Grundtvig ikke med nutidens “høilærde og sprænglærde Folk” (formentlig igen samtidens teologer, “de Skriftkloge”), idet de til trods for en rigtig forståelse af dåbspagten uundværlighed kræver, at man betragter dem som autoriteter i trosanliggender og lytter til dem, da man ellers går glip af den evige frelse (194-197).

Man kan dog godt forsvare dåbspagten og ordet af Herrens egen mund som eneste salighedsvilkår (frelsesbetingelse) og samtidig gøre gældende, at man bekender tro på Skriften og trang til nadveren uden at vrøvle, forklarer Grundtvig. Denne sandhed bestyrkes ved, “at vi har en *Apostel-Skrift*” (198) (Det Nye Testamente), der forudsætter troen og dåben og tjener til at forklare (oplyse og herliggøre) det nye kristelige liv, som vi i dåben fødes til, og ved at nadveren fremmer og fuldender frelsen og væksten mod det fuldkomne (197-200).

Grundtvig kommer undervejs ind på forskellige af de skriftkloges indvendinger mod menneskets åndelige genfødsel og fornyelse i dåben, som han alle afviser. Især forholder han sig til, at det er blevet fremført, at dåbspagten ikke forpligter til den hellighed, der efter Skriften og fornuften kræves for at blive salig (frelst), eller den kærlighed, der kræves af Skriften og forudsættes i nadveren. Når denne indvending ifølge Grundtvig ikke er rimelig, skyldes det, at dåbspagten – der indgås, når mennesket siger ja til at forsage djævelen og tro – ikke er et “*Paabud*” eller en lov om, hvad vi skal gøre for at blive salige, men et “Tilbud” og et evangelium om at gøre os salige, når vi ærligt vil gå ind på Herrens vilkår. Dette må gælde overalt, hvor det ikke drejer sig om salighed (frelse) ved gerningen, men om “Saliggørelse uforskyldt af Guds Naade” (201), hævder Grundtvig med indforstået henvisning til den lutherske teologi om gerninger, tro og retfærdighed. Grundtvigs pointe synes at være, at kristelig hellighed og kærlighed bliver til som en form for automatisk følge af dåbstroen (200-202).

Afslutningsvis kommer Grundtvig selv ind på, hvorfor han skriftligt ikke har svaret mere udførligt på det, der er skrevet “mod *Troes-Bekendelsen i Daabs-Pagten*, som hele Menighedens guddommelige Troes-Regel” (203). En væsentlig grund er sagens beskaffenhed. Kun munden kan udtrykke og skænke ånden og livet. Herpå kan pennen kun pege, og derfor egner sagen sig heller ikke til en pennefejde. Desuden kan man ikke stoppe dem, der alligevel “vil snøe sig fra Troen” (205) og Herren, men kun oplyse medkristne om dåbspagten og dens betydning, hævder han.

3 Anden udgave

I 1868 udkom “Den Christelige Daabspagt” og de øvrige artikler fra *Kirkelig Samler* i den samlede bogudgave, *Den christelige Børnelærdom*, kaldet “Anden Udgave”. En generel indledning til andenudgaven kan tilgås ved at klikke [her](#).

4 Anvendt litteratur

Grundtvig, N.F.S. (1868) *Den christelige Børnelærdom, betragtet af Nik. Fred. Sev. Grundtvig. Anden Udgave, optrykt efter "Kirkelig Samler"*. København.